

Helpende gedachten. (Deel 2)

Executieve functies...



Helpende gedachten zijn probleem overstijgende gedachten.

Een kind in de klas met leer- of gedragsproblemen? Zwakke executieve functies zijn hier vaak een factor die om aandacht vraagt. Dit uit zich in gedrag dat jij als leerkracht signaleert en vaak benoemt.

Het 'ongewenste' gedrag dat je *ziet*, behelst over het algemeen een hulpvraag.

- 1- *Wat je ziet*: om het minste of geringste erg boos of erg snel in tranen. Kan impulsief reageren. Een kind dat bij tegenslag overspoeld wordt door emoties of enorm driftig wordt.

Overstijgende gedachte: Hulpvraag van het kind 'help mij bij het begrijpen van emoties en leer mij er mee omgaan' (emotieregulatie)

Voorbeeld: Tijdens een trefbalspel wordt een kind afgetikt. Het kind reageert buiten proporties boos en driftig en schopt pionnen omver. Wil niet gaan zitten op de bank en is buitensporig boos....

Leer het kind wat 'emoties' zijn en bespreek dit. Wat waren de emoties van dit kind? Bespreek het gedrag wat op de emoties volgt en welke invloed het gedrag op anderen heeft.

Bereikt hij of zij er iets mee?

Bespreek met het kind waar zijn of haar gevoelens van boosheid of verdriet vandaan komen.

Leer het kind dat gevoelens er mogen zijn, maar het gedrag dat eruit voorkomt niet altijd goedgekeurd kan worden.

Een goed hulpmiddel is bijvoorbeeld de vijf G's GGGGG

<http://www.smartonderwijs.nl/downloads.html>

Ook de emotiemeter en de angstmeter kunnen in de klas een hulpmiddel zijn.
<http://www.pictomaat.nl/instructie/emotiemeter-angst-detail>

2- *Wat je ziet*: kinderen die het moeilijk vinden om problemen van een bepaald vak op te lossen. Kinderen die niet realistisch kunnen reflecteren m.b.t. hun werk. Kinderen die het eigen handelen niet kunnen overzien. Niet weten hoe zij het leerwerk moeten aanpakken en plannen en bij onvoldoendes vaak zeggen dat het niet ligt aan het 'leren', maar dat het aan de toets ligt.

Overstijgende gedachte: Hulpvraag van het kind is mogelijk help mij bij mijn denkhouding. Bespreek met mij wat mijn aannames zijn en of deze kloppen. Help mij bij het ontwikkelen van een reëel beeld van verwachtingen en bij de juiste aanpak om iets met succes af te ronden.

Is het kind in staat is een gemaakte fout zelf te 'corrigeren', omdat het kind zich ervan bewust is dat er iets niet klopt? Kan het kind zichzelf aansturen tot het herlezen van een tekst, omdat er onduidelijkheden zijn?

Het kind leert vaardigheden aan die het leerproces aansturen, zoals plannen, analyseren, vergelijken, relaties leggen, logisch denken en reflecteren.

Metacognitieve kennis is noodzakelijk om nieuwe kennis te verwerven.

Cognitieve functies zijn niet aangeboren. Zij worden ontwikkeld door leerervaringen (in interactie met anderen) vanaf de geboorte in alle soorten dagelijkse situaties, zoals op school, stage, thuis etc.

Bied het kind hulp bij het aanleren van deze vaardigheden en leer het kind te leren van zijn/ haar eigen fouten.

Leer het kind een leerstijl te ontdekken die bij hem of haar past. Elk kind heeft zijn of haar eigen kennisverwervingsproces. Probeer deze samen te ontdekken.

Ga een gesprek aan met het kind over hoe het leert? Bespreek met het kind zijn of haar eigen mogelijkheden en beperkingen, maar zeker ook de hulpvraag die aan een beperking ten grondslag ligt.

Vraag hoe het kind taken plant en taken aanpakt. Bespreek wat eventueel aandacht nodig heeft en/of verbeterd kan worden. Teken het gesprek uit.

Maak groen wat werkt tijdens het leren en oranje wat aandacht nodig heeft.

Andere mogelijkheden zijn: Mindmappen, schema's maken en strategieën toe passen.

Teksten leren a.d.h.v. 'wie, wat, waar, wanneer en hoe'.

Leren plannen en organiseren van het huiswerk.

- 3- *Wat je ziet*: kinderen die afspraken niet kunnen onthouden en vergeten als deze niet gevisualiseerd zijn. Kinderen die moeite hebben met het onthouden van complexe vooral talige aangeboden instructie. Luisteren, onthouden en aantekeningen maken is moeilijk. Bij te veel talige instructie zal het kind 'overload' raken, een vol hoofd krijgen en afdwalen. Het kind let niet meer op...

Overstijgende gedachte: Dit kind heeft moeite met veel talige en complexe (mondelijke) instructie. Hij/ zij kan dit moeilijk opnemen en vervolgens toepassen. Zijn of haar hoofd is vol en dit kind kan zodoende mijn instructie niet meer volgen. (Het werkgeheugen)

Help het kind door de instructie 1 op 1, of aan een instructietafel te herhalen. Bied instructie met visuele ondersteuning van platen, voorbeelden, filmpjes etc. Wissel veel talige instructie af door bijvoorbeeld de kinderen te laten bewegen. Betrek leerlingen optimaal bij de les door interactie.

Zorg dat je niet alleen continu aan het woord bent.

Geef de leerling de taak die hij moet uitvoeren niet alleen mondeling, maar ook aangeboden op papier.

De instructie die je geeft m.b.v. het smartbord kan ook vaak uitgeprint worden en meegegeven worden aan het kind.

Wees je er van bewust dat deze kinderen veel moeite hebben met luisteren en aantekeningen maken.

Pre-teaching kan veelal voor een succeservaring in de klas zorgen.

Auditief afgesproken afspraken worden vaak vergeten, geef ze mee op papier of mail of whatsapp ze... (gebruik het digitale tijdperk voor deze kinderen optimaal!)

Bied het kind ezelsbruggetjes om informatie te onthouden en later toe te passen.

Woordrijen kan je ook aanbieden met ritmiek (wie herinnert zich de Duitse rijtjes die op ritmiek zijn aangeleerd an, auf hinter, neben, in etc)

Zo kan je ook regels van bijvoorbeeld spelling aanbieden met beweging.

- 4- *Wat je ziet*: kinderen die geen vinger opsteken, maar gelijk gaan praten. Kinderen die in de kring moeite hebben met beurtgedrag. Kinderen die handelingen, gedrag en gedachten niet kunnen stoppen of afremmen. Kinderen die moeite hebben met eerst denken en dan doen....

Overstijgende gedachte: Dit kind kan zijn respons niet onderdrukken en heeft hier mijn hulp bij nodig. Het kind weet het antwoord, maar heeft veel moeite met wachten op zijn beurt.

Maak duidelijke afspraken met het kind en bespreek samen een beloningssysteem. Ook dit kind vindt het niet leuk om altijd zijn of haar naam te horen in de corrigerende sfeer.

Spreek samen een teken af als het kind 'in de fout' gaat zonder zijn of haar naam te noemen.

Laat het kind weten wanneer het wel aan de beurt komt.

Laat kinderen niet aan je bureau wachten, dit geeft veel onrust, maar is zeker voor deze kinderen erg moeilijk.

Bespreek wat de leerlingen kunnen doen bij een vraag wanneer jij kan niet direct helpen. Dit uitstelgedrag is erg moeilijk voor deze kinderen met een problematische responsinhibitie. Het is voor hen goed om van tevoren te weten wat ze moeten doen als jij niet direct kan helpen. Wijs ze dan ook op deze afspraak. Blijf zelf vooral consequent.

- 5- *Wat je ziet:* kinderen die vaak opeens moe zijn bij het uitvoeren van een taak. Kinderen met een korte concentratieboog en het moeilijk vinden om aan de taak te blijven werken. Ze gaan met andere zaken, of andere kinderen bezig. Ze pauzeren onnodig en krijgen taken vaak niet af.

Overstijgende gedachte: Het kind heeft veel moeite met volgehouden aandacht. Het kind vindt het moeilijk om zonder hulp met volle aandacht aan de taak te blijven werken.

Deze kinderen hebben vaak al moeite met het oppakken van een taak uit een weekplanning. Welke taak maak je eerst? (taakplanning) Eenmaal een gekozen taak is het moeilijk om de taak af te ronden zonder afgeleid te worden.

Geef deze kinderen taken die in stukjes worden verdeeld. Spreek er een tijd over af en ga met regelmaat kijken hoe het gaat.

Deze kinderen hebben deze vaardigheid (met volgehouden aandacht blijven werken) niet onder de knie en hebben hier hulp en ondersteuning bij nodig. Begin met korte periodes van zelfstandig werken en breidt deze periodes langzaam uit. Met positieve feedback bereik je veel meer dan met namen roepen en negatieve feedback. *Alles wat aandacht krijgt groeit.*

Zorg dat tegenover 1 kritische opmerking zeker 4 positieve reacties staan. Dit kan ook non-verbaal. Gewoon een duim omhoog, even een Smiley op zijn of haar werk tekenen, een schouderklopje, een knipoog, kunnen een kind stimuleren tot het gewenste gedrag. Elke vorm van gewenst gedrag dat positief beloond wordt, zal over het algemeen herhaald worden.

Wanneer een kind wegloopt van zijn of haar werk of met iets anders bezig is kan je (naar het kind toegaan!!) vragen wat er moeilijk is of wat het kind niet begrijpt. Als het kind geen vraag heeft kan je zeggen “nou dat betekent dat je verder kan, ik kom zo even bij je langs om te kijken hoe ver je ben. Fijn dat het zo goed lukt”

Mocht het kind een vraag hebben dan help je het eerst verder. Beloon wat het kind afkrijgt en zet er bijvoorbeeld een leuke activiteit (of als hulp) aan het einde van de dag tegenover.

Ook hierbij zijn succeservaringen van groot belang. Wanneer de taak voor het kind te moeilijk is zal dit de problemen vergroten zoals gedemotiveerd zijn, moe zijn, een korte concentratieboog en vluchtgedrag.



www.smartonderwijs.nl